

Aretacija narodnega poslanca.

21 km od Zvornika je orožniška patrulja srečala narodnega poslanca Husejina Čumavića ter muslimanska kandidata za oblasne volitve, Hasana Ahmed Begovića, Islama Islamovića. Orožniki so pokazali zaupno povelje okrajnega glavarja, da morajo aretirati Hasana Ahmeda Begovića in vsakega, ki je v njegovi družbi. Zvesti temu povelju so aretirali tudi narodnega poslanca Čumavića in ga odgnali skupno z drugimi v 21 km oddaljeni Zvornik, kjer je bil Čumavić izpuščen, vsi ostali pa zadržani v zaporu.

Tako poročilo je dobil demokratiški klub in Davidović je takoj interveniral pri skupščinskem predsedniku Trifkoviću in zahteval, da se krivci kaznujejo. Trifković je takoj odgovoril Davidoviću, da bo vse steril, kar je v njegovi moči, da se ta stvar popravi. V resnici je tudi Trifković takoj zahteval od notranjega ministra, da se ta flagrantna kršitev poslanske imunitete takoj kaznuje.

Kakor je že pri nas navada, je pričakovati, da bo zaradi te grde kršitve poslanske imunitete še nekaj hrupa v skupščini, potem pa bo stvar opravljena. In v tem je zlo in v tem je vzrok, da se redno ob vsakih volitvah dogajajo protipostavne aretacije poslancev in da velja sploh pa poslanska imuniteta le tako dolgo, dokler ni kakšnemu policijskemu ali političnemu močetu na poti.

Zato je treba, da se javnost ne zadovolji samo z obljubo notranjega ministra, temveč da tako dolgo vztraja v boju za

spoštovanje poslanske imunitete, dokler ne bodo vsi krivci naravnost eksemplarično kaznovani. In dokler se to ne zgodi, se bodo ob vsakih volitvah ponavljale aretacije poslancev in v vedno večji meri, ker bodo vsi podrejeni organi vedeli, da se jim nič ne zgodi, pa naj zagrešijo še tako protipostavno dejanje. Zadostuje le, da jih kiližo mogočni strankarji in zgoditi se jim nič ne more.

Posledica tega mora nujno biti, da bo pravni čut naroda omajan. Kako pa naj vendar nared veruje v pravico, če pa vidi, da ni niti narodni poslanec varen pred samovoljo mogočnih strankarjev. Kako pa se bo godilo šele pripravim volivcem, če pa niti poslanec ni varen, da se ga lepega dne aretirajo na ulici. Na drugi strani mora priti narod do prepričanja, da ni noben zločin kazniv, če je krivce pristaš vladne stranke. Ni čuda, če je pri takšnih razmerah še Čaruga čutil potrebo po legitimaciji o prapadništvu k vladni stranki.

Iz vseh teh vzrokov ni aretacija poslanca Čumavića samo stvar Demokratiške Zajednice, temveč vse javnosti, če nočemo, da pridemo naravnost v turške razmere. Zlasti pa bi morala biti ta aretacija stvar vladnih strank, ker one so odgovorne, če so take nepostavnosti sploh mogoče. Še posebej pa je dolžna nastopiti HSS, ki je sama svoje dni dovolj bridko skusila, kaj se pravi, če vlada mesto zakona — nasilje.

Spectator:

Zakon serije.

Tudi zgodovina se ponavlja. Leta 1907, pred 20 leti, so se zgostili rezultati imperijalistične politike avstro-ogrskih monarhije v toliko meri, da je leto kesneje nezbežno morala izbruhniti aneksijska kriza. Na bosanskih tleh sta se zgrabila prestiž monarhije in nacionalna zahteva male kraljevine Srbije. Predvidni politiki, ki jo je nasledoval Ballhausplatz vse do leta 1914, se je bilo zahvaliti, da se vojna baklja ni vžgala že poprej, kljub dejstvu, da je Conrad von Hötzendorf neprestano animiral dunajske kroge za odino rešilno preventivno vojno proti Srbiji. Aneksijska kriza je ostala latentna in je po svojem bistvu spadala v najmučnejši dossier vsakokratnega gospodarja situacije na Ballhausplatzu.

Pakt, ki ga je bil sklenil Benito Mussolini z nekronanim »mbretom« Albanije, Ahmed Zogu, je razburkal ne samo duhove srednje Evrope; pakt med vele-silo Italijo in majhno, skoraj brez-pomembno Albanijo je našel odmeva celo v prekoceanskih političnih krogih. Širša javnost se niti ne zaveda, da je bila z laško - albansko pogodbo izzvana situacija za las podobna oni, ki ji je nujno morala slediti avstrijska kriza. Dogodki, ki so se odigrali pred našimi duhovnimi očmi v povojnih letih imajo frapantno sličnost z rezultati sredozemske politike kraljevine Italije. Berlinski kongres je omogočil Avstro - ogrski aneksijo Bosne in Hercegovine. Italija pa v Ženevi ni dobila nikakega pooblastila za okupacijo Albanije. Kljub temu se pripravljala Italija na to, da zasede Albanijo najprej gospodarsko, nato pa po potrebi še vojaško in s tem tudi tajno politični. Italijanski kapital se intenzivno placira na alban-skih tleh. Angleži in Italijani vrtajo v najboljšem razpoloženju albanske petrolejske vire in Mr. Chamberlain se gotovo ni zlagal, če je par mesecev po sestanku v Livornu izblebetal, da se z Mussolinijem nista razgovarjala toliko o severno-afriških in sredozemskih problemih, marveč v prvi vrsti glede Albanije. Italijani so v kratkem času zgradili okoli 12 izbornih cest, ki bo čudnem naključju vodijo preko vzhodnega gorovja proti jugoslovanski - albanski meji. Organizirali so — s primerno udeležbo italijanskega kapitala seveda! — albansko Narodno banko, ki jo v prvi vrsti kontrolirajo ravnatelji Banca Commerciale Italiana. Ker

je g. Töplitz resnični kontrolor albanskih financ, finančni minister Ahmed Beg Zoguša pa le nekaj sopodpisnik, si lahko ustvarimo lepo sliko Albaniji v Ženevi zasigurane suverenosti in nedotakljivosti.

Zadnja razkritja iz diplomatske igre med Rimom in Beogradom so vredna najintenzivnejšega zanimanja. Lahkovernost g. dr. Ninčiča napram Italiji je dosegla rekordno višino, če pomislimo, da je ravnodušno sprejel neko Mussolinijevo pismo, v katerem priporoča Duce našemu zunanjemu ministru, da pokaže jugoslovanski poslanik v Tirani g. Jeftić svoje instrukcije tudi laškemu poslaniku baronu Aloisiju, Ahmed Beg Zogu je bil v priliki dramatične scene z odpravnikom poslov z g. Kolombatovićem zelo odkritičen in je priznal, da je prišel v Albanijo edino le s pomočjo beograjske vlade na površje. Izgovarjal se je s priličnim Italije, ki da je bil od dne do dne vse hušji in ki se mu je slednjim moral umakniti.

Kje tiči pogreška naše zunanje politike s posebnim ozirom na Albanijo? Predvsem bi morala biti naša zunanja politika na jasnem, da Italija ni zasedla otoka Laseno tik pred Dračem morda iz turistovskih razlogov. Tudi ni bila merodajna za Rim ljubezen do albanskih plemen, da jim je pričela graditi pristanišče, ceste, vladne palače in slično. Vse to bi morali v Beogradu dobro vedeti, kljub temu pa niso pravočasno ničesar ukrenili, s čemu bi se moglo italijanske načrte vsaj razkrinkati, če že ne uničiti. Igrali smo se prijateljstva, katero v resnici že zdavnaj ni več obstajalo. Dr. Ninčič je umiral politično kakor Molière: na licu komedija, a v srcu bridkost. Joca Jovanović je v sarajevskem pregledu pravilno poudarjal, da je laška ponudba, naj sklene Beograd analogno pogodbo z Albanijo, nesmiselna in nesprejemljiva. Situacija je postal resna. Beograd nima niti enega aduta, ki bi ga mogel v Ženevi vreči na zeleno mizo. Mussolini bo zahteval registracijo tiranske pogodbe, naša pogajanja s Pešto in Berlinom pa niso prišla še tako daleč, da bi Italijo lahko iznenadili z gotovim jugoslovansko - nemškim paktom ter z naznanilom, da so že napovedani razgovori z Moskvo. In v tej domnevi leži tragika jugoslovanske zunanje politike.

sego tega cilja potrebno, da katoliki in pravoslavni drug drugega spoznajo in se prično ljubiti, nakar bodo izginili predsodki v obeh taborih. Na Vzhodu imajo napačna naziranja o katoliški cerkvi. Toda tudi katoliki so grešili s tem, ker se niso pobližje seznanjali z vzhodnimi kristjani, da bi se na ta način dosegla čim prej združitev obeh cerkva. Pravo-

slavne cerkve na Vzhodu, ki so se ločile od rimske cerkve, so podobne zlatu, ki je odtrgano od glavne žile zlata. Zato pa vsebujejo mnogo dragocenega in dobrega tako, da ne zaslužijo samo primernega spoštovanja, temveč tudi neomejene simpatije.

Tej senzacionalni papeževi izjavi pripisuje »Agenzia Radio Nati« d leko-sežen pomen, kajti s tem govorom je vprašanje združitve obeh cerkva postavljeno na popolnoma novo podlago, ki omogočuje in v bistvu olajšuje skorajšnjo dosego tega cilja. Rim je sedaj bil koncilianten, kakor kdaj poprej in pričakovati je, da se bo to upoštevalo v enaki meri tudi na drugi strani.

Politične vesti.

»Slovenec« pravi, da smo slepi za vse, ker pravimo, da je zanimanje za sedajše volitve zelo padlo in da so ljudje volitev že siti. Kot odgovor naj navedemo, kar piše »Cillier Zeitung« v svojem zadnjem uvodniku, ki je »Slovenec« sicer gotovo zelo všeč, ker hvali »C. Z.« SLS in njenega voditelja. »C. Z.« namreč piše: »Volilni boj v Sloveniji za oblasno skupščino se vrši v Sloveniji v nenavadno mirni in milji obliki. Narod je prost upanja polne vročice prejšnjih volitev; vedno enaka volilna gesla ga ne morejo več spraviti iz njegovega resigniranega mira. Morebiti je povzročena ta mir tudi vsled tega, ker so okenca, kakor je dejal dr. Korošec, neke govore banke zaprta. — Na ta izvajanja »Cillier Zeitung« rečemo samo to, da se je »Slovenec« tako dolgo boril proti defektizmu, da je postal defetističen celo njegov zaveznik. Tudi svoje vrste uspehi!

Notranje politična situacija je neizpremenjena in bo ostala tudi neizpremenjena, dokler ne bodo znani rezultati oblasnih volitev. Z njimi pa bo ustvarjena nova situacija. Če bi oblasne volitve pokazale, da so ohranili radikalni in radičevci svojo moč, potem se najbrže v vladni koaliciji ne bi izvršila nobena izprememba in verjetno je, da bi se nezasedena ministrstva izpopolnila z radikali in radičevci. Če bi pa pri oblasnih volitvah nazadovale radičevci ali radikali, potem bi sigurno prišlo tudi do izprememb v vladi in dobili bi novo vladno koalicijo. Na vsak način bodo merodajni krogi uravnali svoje nadaljnje postopanje po rezultatu oblasnih volitev. In v tem je tudi glavna notranje politična važnost oblasnih volitev. Če bo volivna udeležba padla — kar se splošno pričakuje —, bodo merodajni le relativni rezultati volitev.

Zunanje politični odbor skupščine. Vedno večji neuspehi naše diplomacije in vedno večje sovražnosti Italije so zopet vodile zahtevo po ustanovitvi zunanjega odbora skupščine. Zlasti opozicija živahno propagira ustanovitve tega odbora in vsa javnost mora opozicijo v tej zahtevi podpirati. Zunanje politična situacija naše države je danes tako težka, da more samo složno delo vsega naroda najti odpomči. Ker samo to složno delo naroda bo tujni tudi dokaz, da smo situaciji dorasli in da smo sila, s katero je treba računati. Če nas pa niti najresnejša zunanje politična situacija ne bi našla pri složnem delu, potem je jasno, da se tujina ne bo za našo samo papirnate proteste niti zmenila. Zato treba ustanoviti zunanji odbor skupščine.

Volivna raslija. Čim bolj se bliža dan volitev, tem bolj se tudi množijo protesti proti volilnim nasiljem. V vzhodnih in južnih krajih naše države pa še nismo tako daleč, da bi policija skrbelala samo za red in miren potek volitev, temveč misli, da je njena dolžnost, da volitve tudi dela. Najbolj se čujejo pritožbe proti volilnim nasiljem sedaj iz Bosne in Hercegovine in sicer trpa od nasilja najbolj zemljoradniki in muslimani.

Kulturbund« sme zopet neovirno delovati. — Med drugimi »svobodomislalnimi ukrepi je vlada PP tudi prepovedala vsako delovanje nemškemu Kulturbundu. Ta krivica je sedaj popravljena in notranji minister je podpisal sklep, s katerim se prepoved iz leta 1924 razveljavi. Seveda ni misliti, da je storil to notranji minister iz svobodoljubja, temveč zato, ker podpirajo Nemci pri oblasnih volitvah v nekaterih okrajih radikale. Za to podporo so dobili sedaj dvig prepovedi nad Kulturbundom. — Bilo bi pa tudi v resnici prečudno, če bi se družili radikali s protidržavnimi elementi in že zaradi dobrega imena radikalne stranke je moral notranji minister dvigniti nesvobodoljubno prepoved vlade PP.

Italija bo gospodarsko zavladala nad Rumunijo. Dobro se igra Italija z bojarsko-rumunsko vlado in primera o mački, ki se igra z miško predno jo usmrti, je čisto na mestu. Najprej vojaške parade in bombastične besede maršala Badoglie, nato posojilo Rumuniji in sedaj pride račun. Ustanovita se namreč dve mešani rumunsko-italijanski komisiji, ki naj pripravita tla za čim tesnejše sodelovanje italijanskega in rumunskega kapitala. Ena komisija bo imela svoj sedež v Rimu in tej komisiji bo načeloval g. Mahoilescu. Člani komisije bodo prejimali lepe dnevnice, občudovali dobrote fašistovskega režima in s tem bo njih delo opravljeno. Drugi komisiji, ki bo v Bukarešti, pa bo načeloval italijanski senator Simonetti in ta bo imela to nalogo, da bo zbrala potrebno gradivo, na podlagi katerega bo moral italijanski kapital izvesti elektrifikacijo Rumunije, eksploatacijo rumunskih petrolejskih in rudniških zakladov ter organizirati izmenjavo blaga med Rumunijo iz Italijo. Z drugimi besedami italijanskemu kapitalu, ki bo skoraj zavzel tase to pravi, da bo Rumunija na stečaj odprla ko dominantno pozicijo, da se Rumunija ne bo mogla osvoboditi italijanske politike, pa naj bi bila ta še tako Rumuniji škodljiva. Ali kaj zato! Glavno je, da bodo bohari dobro živehi in za dobro napitnino bo že poskrbel

Mussolini, ki v takih stvarih ni umazan, kakor kaže slučaj Ahmed Zoge.

Angleški glasovi o italijanskem načrtih. Diplomatski sodruidnik »Dayly Telegraph«, ki ima zelo dobre zveze z italijanskimi diplomatskimi krogi, trdi da pomenja pot grofa Bethlena v Rim nov poraz francoske politike na vzhodu, ki je zadnji čas napela vse svoje sile, da zblži Mad'arsko in Poljsko ter si na ta način osuže prijateljski blok v Srednji Evropi, ojačen z Jugoslavijo. Francija ne zaupa dovolj češkoslovaški, ki je vojaško slaba in ne more rudi svojega nerodnega geografskega položaja vzd'žiti svoje pozicije. Sedaj se bodo zadnje francoske nade izjavile. Ni izključeno celo, da se Italiji posreči pridobiti s pomočjo rumunskega vpliva in tradicionalnih odnosov med Poljsko in Mad'arsko, Poljsko za svoj načrt. Poljska bo rade volje pristala rudi nemške nevarnosti na ta načrt. Tak sporazum bi imel za prvo posledico odenitev Slovaške od Češke, da pride tako do skupne meje med Mad'arsko in Poljsko, kar bi zopet pomenilo veliko nevarnost za Jugoslavijo, ki bi bila tako obkrožena od vseh strani in bi ostala edina prijateljica Francije. Bojazni za Poljsko so vsakega pretirane.

Pred razrustom nemškega parlamenta? Ker se je mislija dr. Curtiusa ronearščila in ker ni trenutno nobenega uranja, da bi mogel kdo drugi sestaviti delovno vlado, namerava predsednik republike imenovati prehodno vlado, ki naj izvede volitve. Nemški parlament se sličan za 19. t. m. in tedaj bo tudi padla odločitev, če bo nemški parlament razpuščen ali ne.

Zaleskijev govor proti Nemčiji. Poljski zunanji minister Zaleski je imel v podeljek v Varšavi velik govor o zunanji politiki. Njegova izvajanja so vzbudila veliko zanimanje zlasti radi svojega ostro nazidnega stališča proti Nemčiji. Zaleski je trdil, da je Poljska sedaj najmiroljubnejša in najmirnejša država v Evropi. Nevarnosti, ki groze njenemu miru, pa ne bo spustila izpred oči. Zaleski priznava važnost Zvezne narodov, ki jo smatra za najboljši mirovni instrument, dsi se nekateri njeni člani žel ne zavedajo svojih dolžnosti do njenih česel. Zaleski je tu izrečno povdaril, da misli na Nemčijo, ki s svojo propagando nasprotuje pravilom Zvezne narodov. Poljska ne bo nikdar privolila v revizijo svoje znančne meje, pa čeprav smatra odnošaje z Nemčijo še za teko vžaje; nikdar ne bo odstopila niti pedit svoje dohoda do morja in neoddušnost poljskega javnega mnenja bo oremožila vsako zemenjavo koridorja z dohodom na morje preko litvanskega ozemlja. Zaleski označuje vsako propagando v vrašljanju koridorja kot nevarno za mir. Nemškira in avstrijsko časopisje prav ostro komentira ta izjava.

Izbradeni mad'arski dokumenti v Parizu. Mad'arska liga za človeške pravice v Parizu je sporočila francoski ligi za človeške pravice, da so ji bili meseca septembra lanskega leta ukradeni važni dokumenti iz njenega urada. Ti dokumenti so se nanašali na mad'arske emigrante v Franciji. Dokumente je ukradel neki Mad'ar Vertes, ki je bil nekaj časa uradnik pri Liej. Vertes, je to tatvino pozneje priznal tačniku socialno-demokratske stranke v Budimpešti. Izjavil je, da ga je prepovril k tatvini tainik mad'arskega poslanstva v Parizu. Za ukradene dokumente mu je obljubil dobro službo v Budimpešti ter mu zagotovil varstvo poslanstva. Vertes je ukradel dokumente in jih prinesel na poslanstvo, ki jih je poslalo mad'arskemu zunanjemu ministru. Francoska liga za človeške pravice je zahtevala o tem preiskavo.

KRATEKE VESTI.

Grati Stava, bivši italijanski zunanji minister je bil od fašistov aretiran v hupu, ko se je hotel odpeljati v Francijo.

Avstrsko neodvisno sodišče je od marca 1925 dalje obsodilo iz političnih vzrokov 45 obtožencev, vsled zločinov pa 154 obtožencev na smrt. Vse smrtne obsodbe so bile izvršene.

V Delavskem domu v Bruslju je bil te dni odkrit spomenik Matteottiju.

Avstrijska komunistična stranka je izključila iz stranke znanega svojega voditelja Freya ter je vsled tega nastal v stranki razkol.

Nemška državna banka je znižala obrestno mero od 6 na 5 odstotkov. Isto stori najbrže tudi avstrijska državna banka.

Francija utrjuje mejo Indokine proti Kitajski, da se zavaruje za vse eventualnosti s strani revolucionarne Kitajske.

OPAZKE.

»Jutro« piše, da stoji cela Slovenija v taboru SDS.

»Slovenec« piše, da stoji cela Slovenija v taboru SLS.

I. t. d. Nerazumljivo je torej, čemu stranke še sploh agitirajo. Ali ni dovolj, če ima vsak vse?

Korajžno je, če kdo javno pove, da primada tej ali oni stranki in če javno za svojo stranko tudi dela.

Še večja korajža pa je, če kdo javno pove, da za nobeno stranko ne mara. To ni defetizem, ampak je največja korajža.

Volilno gibanje. V sredo 12. t. m. je bil jako dobro obiskan volilni sestanek Narodne radikalne stranke za Kolodvorski in Kold'zejski okraj pri Lloydju. Govorili so dr. Ravnihar, Ilesič, arh. Kregar in ing. Müller-Petrič. V soboto 15. t. m. je volilni sestanek za Biško v restavraciji Reindinghaus (Valjevec), v sredo 18. t. m. pa pri Poljsaku na Martinovi cesti za šentpeterski okraj. — Samostojni demokrati so imeli 12. t. m. svoj sestanek pri Mraku na Rihaki cesti. Navzočih je bilo 48 ljudi.

PAPEŽ ZA ZBLIŽANJE RIMSKO-KATOLIŠKE IN PRAVOSLAVNE CERKVE.

V sredo je podelil papež avdijenco deputaciji Zvezze katoliških slušateljev univerze v Italiji. V svojem odgovoru na njihov nagovor se je papež izrazil za združitve rimekokatoliške cerkve s pravoslavno. Med drugim je izvajal, da je za do-

Izjava.

»Kmetijski list« je prinesel fotografski posnetek nekega sejnega zapisnika »Slavenske banke«, glasom katerega se s sklepom od 15. maja 1923 odobruje izplačilo zneska 200.000 Din »kao doprinos za organizacijo i štampu radikalne stranke u Sloveniji«.

Podpisani Mestni odbor NRS v Ljubljani je bil že na slično vest v zagrebškem »Domu« podal izjavo ter jo pustil priobčiti v »Narodnem Dnevniku«, da namreč Mestni odbor NRS v Ljubljani nikdar ni bil prejel tega zneska in da mu ni znano, da bi ga bila prejela katerakoli organizacija NRS v Sloveniji.

Mestni odbor NRS je še nadalje zasledoval zadevo ter dognal sledeče:

1. Omenjeni znesek 200.000 Din je bil v obrokih, in sicer 10. januarja 1923 — 25.000 Din, 23. januarja 1923 — 75.000 Din in 13. marca 1923 — 100.000 Din izplačan na roke g. Avgusta Praprotnika gener. ravnatelja Slavenske banke.

2. Ob času, ko so se plačali ti zneski, ni bilo nikake »štampe radikalne stranke v Sloveniji« in ni nobena organizacija NRS v Sloveniji izdajala kak časopis.

3. V blagajniških knjigah Mestnega odbora NRS v Ljubljani in sicer obeh bivših ločenih skupin NRS v Ljubljani ni nikjer zabeležen prejem kakega zneska

200.000 Din ali kakega manjšega zneska v korist radikalnemu tisku v Ljubljani — ne v letu 1923, ne kasneje.

4. Vse poizvedbe, da bi bil g. Praprotnik kateremukoli funkcionarju NRS izročil kateri izmed navedenih zneskov, — so ostale brezuspešne.

Zategadelj se je podpisani Mestni odbor pismeno obrnil do g. Praprotnika z vljudno prošnjo, da mu sporoči, je li in komu je izročil od Slavenske banke naklonjeni denar.

G. Praprotnik na to pismo ni dal odgovora.

Po današnjem nam znanem dejanskem položaju moramo torej nujno sklepati: Dokazano se ima smatrati edino samo to:

1. da je bil upravni svet Slavenske banke odobril izplačilo zneskov 25.000 Din, 75.000 Din in 100.000 Din »kao doprinos za organizacijo i štampu radikalne stranke u Sloveniji«;

2. da so se ti zneski izplačali na roke g. Avgusta Praprotnika, gener. ravnatelja Slavenske banke.

Za Mestni odbor NRS v Ljubljani:

Dr. Ravnihar s. r. Arh. prof. R. Kregar, predsednik. tajnik.

Finančni delegat in gledališče.

Prošnji izraženi na manj. shodu dne 9. t. m. v zadevi vrnitve 596.000 Din ste ugodili in objavili v dnevnikih z dne 12. t. m. tozadnji odgovor, ki pa zahteva z ozirom na javnost s strani podpisane odbora male korekture.

Odbor »Udruženja« izjavlja predvsem, da prošnja izrečena na javnem shodu ni bila izrečena brez odborove vednosti in odobrenja. Nasprotno. Predsednik g. Betetto je bil le glasnik tozadnega soglasnega sklepa podpisane odbora, torej mnenja celokupnega članstva. Ta konstatacija je potrebna, ker je odgovor g. delegata naperjen predvsem na adresu g. Betetta.

Na pripombo g. delegata, da se stvar glede vrnitve tiče v prvi vrsti g. upravnika Hubada, si dovoljuje odbor »Udruženja« javno izjaviti, da si prisvaja kot oblastveno priznana korporencija, katere cilj in smoter je in mora biti ščititi interese svojih članov, predpravico, vmešavati se v zadevo, ki ogroža na eni strani eksistenco 40-tih članov in njih rodbin, na drugi strani pa celo vsled minimalnega številca članstva tudi gledališča samega. Proračunske napake, v kolikor se tičejo našega gledališča in katere je zagrešila neverjetna površnost in malomarnost pri sestavljanju državnega proračuna, ki je bil sprejet v Nar. skupščini in s kraljevim podpisom sankcioniran, se sedaj likvidirajo na naših hrbtih na

ta način, da bo, če se ta vnebovpijoča krivica hitro ne popravi, toliko in toliko naših članov z rodbinami vred na cesti.

Kje so krivci? Vi gospod delegat pošiljate naše informacije v »kraljestvo bajk«. Dobro! Zakaj bi ne verjeli Vaši javni moški besedi. »Bajke«, ki jih je razširil podpisani odbor edino le iz interesa, da zadevo proračunske pomote razčisti, res nimajo izvora v zli volji. Nasprotno. V plemenitem stremljenju pomagati revežem, ki naj bodo naenkrat vsled »pomote« posameznika na cesti. Z javnim vprašanjem na Vas gospod delegat je podpisani odbor upal, da se mu bo na podlagi Vašega jasnega odgovora posrečilo v razmotanju te zadeve priti stvari do dna.

Verjamemo Vašemu zatrdilu o naklonjenosti slov. Nar. gledališču. In ker Vam verjamemo, »obračamo do Vas kot priznanemu strokovnjaku in najinformiranejšemu poznavalcu naših proračunskih prilik in konkretnih odredb ministrstva, da nam z ozirom na obstoj našega Nar. gledališča, kakor tudi z ozirom na siromake reduciranje poveste krivice, ki so zakrivilo proračunsko »pomoto«, oziroma one ki so zakrivilo ukaz, da se likvidirajo te »pomote« z eksistencami naših članov in s tem spravili vprašanje glede nadaljnega neokrnjenega obstoja našega gledališča na dnevni red.

»Udruženje gled. igralcev« Ljubljana.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 14. januarja: Schiller: »Kovarnstvo in ljubezen.« — Red D.

Sobota, 15. januarja ob 18. uri popoldne: Golia: »Peterškovo poslednje sanje.« Dijaška predstava pri znatno znižanih cenah. — Izven.

Nedelja, 16. januarja ob 15. uri popoldne: Golia: »Triglavanaka bajka.« Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Nedelja, 20. januarja ob 20. uri zvečer: Schönthan: »Ugrabljen Sabinke.« — Izven.

Ponedeljek, 17. januarja: Courtelline: »Stalaj gost — Bourbouroche.« — Red A.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Petek, 14. januarja: Zaprto.

Sobota, 15. januarja: Rossini: »Sevilski brivec.« Delavska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Nedelja, 16. januarja ob 15. uri popoldne: Verdi: »Othello.« Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Ponedeljek, 17. januarja: Zaprto.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU.

Petek, 14. jan.: Zaprto.

Sobota, 15. jan. ob 20.: »Večni mladenič.« Premijera. Proslava 50 letnice gosp. A. Danila.

Nedelja, 16. jan. ob 15.: »Večni mladenič.« Predstava za zunanje goste.

Proslava 50 letnice umetniškega delovanja g. A. Danila. Opozorjamo cenjeno občinstvo na pomembno slavo, ki bo v gledališču v soboto 15. t. m. kjer bo slavil 50 letnico umetniškega delovanja g. A. Danila. Nastopil bo v naslovni vlogi zabavne in zanimive moderne komedije »Večni mladenič«. Vabila za proslavo smo že razposlali. Če smo slučajno pri tem koga prezrli (kar je bilo pri veliki razpošiljavi čisto mogoče), ga vabimo tem potom. Prosimo pa, da se vstopnice čimprej rezervirajo. (Tel. 382.)

»Pevec«, glasilo Pevske zveze štev. 11 in 12 iz leta 1926 prinaša sledečo vsebino: Članka: D.: P. Hugolin Sattner — 75 letnik; Viator: Organizacija pevskih zborov na Gorškem, Vestnik P. Z.: Pevski tečaj 1927. I. v Logatcu. Pozdrav tajnika P. Z. na občnem zboru v Logatcu. Iz uredništva. Iz upravnštva. Iz naših okrožij: Koncert P. Z. Dva koncerta z Ježice. Ustanovitev mariborskega pevskega okrožja. Nove skladbe: Premri: Sv. Frančišek. A. Jobst: Mariji src Kraljici! V. Vodopivec: Poljske rože. Iz glasbenih listov: »Cecilija.« »Tamburaš.« Jugosl. muzičar. Zbori. Razne vesti. Glasbena priloga. Mlinar-Cigale: Zimska romanca. Sl. Savinšek: Rdeča Lučka.

Sport.

PRVI SOKOLSKI SMUČARSKI TEČAJ J. S. S.

V drugi polovici januarja t. l. priredi Jugoslovanski Sokolski Savez svoj prvi redni smučarski tečaj in sicer pri Mariborski koči 1080 m na Pohorju. Namen tega tečaja je sistematično izvežbati v smučski tehniki sokolsko vrsto, zbrano iz raznih sokolskih žup naše države, ki bo v bodočih zimah poučevala in vežbala na smučeh ostale člane svojih žup ter na ta način zanesla to zdravo in koristno zimsko telovadbo na prostem širom vse naše države. Tečaj bo trajal 14 dni od 21. januarja do 2. februarja t. l., vodil ga bo brat Rudolf Badjura iz Ljubljane.

Zbirališče. Udeleženci gorenjskih, dolenskih in notranjskih žup in vsi oni iz drugih žup, ki nimajo opreme in si jo morajo še nabaviti naj se zberejo 20. t. m. če le mogoče do 11.30 ali vsaj kmalu popoldne v Narodnem domu v Ljubljani v pisarni JSS. Tu se jim bo pregledala njih smučarska oprema in oprava ter dobe pojasnila glede prenočišč in vsa ostala navodila.

Odhod dne 21. t. m. ob 5.26 iz glavnega kotlovara Ljubljana. Člani hrvatskih in srbskih žup (ki imajo že svoje smučarsko opremo in opravo), naj se pridružijo dne 21. t. m. na železniški postaji Zidanmost, od koder odpelje ljubljanski vlak 7.04 do naše zadnje postaje Hoče pred Mariborom.

Ob 9.30 skupni odhod od železniške postaje Hoče po markirani poti (3 ure v Mariborsko kočjo na Pohorju). Člani mariborske sokolske župe morejo oditi peš ali iz Maribora ali iz Hoče v Mariborsko kočjo tako, da se snidemo ob 13. uri vsi v Mariborski koči; pojasnila glede opreme, da le tem mariborska podružnica SPD (br. dr. Senjev in Golobovic, Sodna ulica 16-III., oziroma S. Forsnerič, ki izdeluje smučarsko opremo, Melje, Metterjeva ulica 18 v Mariboru).

Oskrba. Za udeležence sokolskega smučarskega tečaja JSS velja cena za dnevno oskrbo v Mariborski koči za osebo Rin 45. V tem znesku so vštet: zajutrek, obed, večerja ter prenočišče v enkrat dnevno zakurjeni sobi.

Prijave sprejema do 20. t. m. popoldne in daje pojasnila Jugoslovanski Sokolski Savez v Ljubljani, Narodni dom.

Redni letni občni zbor kluba kolesarjev in motociklistov »Ilirija«

se je vršil dne 6. t. m. ob zadovoljivi udeležbi članstva. Pozdravnemu nagovoru g. predsednika Rud. Zalokarja sledilo je poročilo tajnika g. Jančigarja — iz katerega povzamemo sledeče: Klub šteje koncem leta 3 častne, 38 ustanovnih, 164 rednih in 8 podpornih članov. Klub je včlanjen v Kol. Pods. Slov. Koturškem Savezu kraljevine SHS in Motosavezu kraljevine SHS. V lastnem delokrogu je klub priredil v minulem letu medklubsko otvoritveno dirko, propagandno medklubsko dirko v Novomestu in eno klubsko dirko. Klubovo častno in gorsko prvenstvo si je priboril tudi letos g. Josip Solar. Pri dir-

ki za prvenstvo Zagreba na dirkališču si je priboril klubski prvak Solar drugo mesto.

Motociklističkih dirk klub letos ni priredil, pač pa je dosegel g. predsednik Zalokar pri internacionalnih motociklističkih dirkah v Zagrebu 2 prvi mesti, v Vinkovcih eno prvo in dve drugi mesti, pri dirki na Ljubalji prvo mesto v svoji kategoriji.

Skupni izleti kluba niso uspeli, pač pa so skupino klubskih dirkačev prirejale obsežne daljinske trening izlete.

Treninga aparatov se zaradi pomanjkanja primerne prostora žal ni bilo mogoče posluževati. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je bil klub navezan edino na dohodke članarine — ter izkazuje koncem leta malo prebitke.

Klubov inventar izkazuje po 20% odbitku skupno vrednost Din 7.600.—

Celokupnemu odboru se izreče absolutorij ter se nato izvoli sledeči novi odbor: predsednik g. Rud. Zalokar; podpredsednik Ivan Ogrin; odborniki: Jančigar, Pestotnik, Bajželj, Nardin, Gorjanc, Pelc, Jontes, Bar Adolf; I. vodja kolesarjev: Solar; namestnik Siard.

I. vodja motociklistov: Rebolj, namestnik Briceelj. Preglednika Porenta in Simena.

Vsled soglasnega sklepa občnega zbora ustanovi si klub smučsko sekcijo ter se sklene takojšnja prijava Zimsko Sportnem Savezu.

S. K. »Ilirija«, Tennis-sekcija naproša vse že verificirane in one člane, ki želijo, da se jih verificira kot tennis-igralce, da dopolnijo načelniku tennis-sekcije g. Milanu Bleiweisu (Dalmatinova ulica 1) do konca januarja po Din 5.— (pet) kot božičnico za medsavezni odbor za XI. olimpijado. V bodoče se bodo smatrali kot verificirani člani le oni, ki so plačali olimpijski prispevek; vsi drugi člani se črtajo iz zapisnika verificiranih članov. Dosedaj so sledeči člani sekcije verificirani: Beltram, Bežjak, Bleiweis Miro, Bloudek Milena, Bučar Boža, Kosler Hilda, Logar Viktor, Majer Majka, Palovec Ferdo, Pelan, Pogačar Grete, Janko in Joško Pretnar, Sellar, Seumik, Sepetavec, Švigelj Zdenko, Tavčar Ante, Vrančič, Wieder Mira in Zajc Lado. — Načelnik.

Obleke lastnega izdelka

Vam rudi najceneje

JOS. ROJINA, Ljubljana

Aleksandrova c. 3.

DOPIS.

Laško. Občni zbor podružnice Sv. Cirila in Metoda se je vršil dne 11. januarja t. l. Zborovanje je vodil predsednik gospod notar dr. Prisljan, ki je slavil pokojnega skupščinskega predsednika gosp. Senekoviča in obrazložil precej živahno delovanje podružnice v letu 1926. Tudi blagajniško poročilo je bilo povoljno, ker poseduje podružnica še nad 300 Din v hranilnici in je glavni družbi poslala nad 500 Din. Podružnica je pristopila tudi k Zvezi kulturnih društev v Ljubljani kot ustanovni član. Podružnica šteje 82 članov. Sklenilo se je, pobirati med našimi darežljivimi prebivalci prispevke za Senekovičev sklad. Pri volitvah se je javil odbor: Prvomestnik gosp. Ivan Cetina, nadučitelj v p.; v odbor pa gg. Strekelj Milica, soproga davčnega kontrolorja, dr. Roševa, soproga trškega župana, Marija Osolin, soproga veletrgovca, Stark Valentin, trgovački poslovodja, Zupanc Blaž, brivski mojster, Drobnič Nina, učiteljica, dr. Franc Maršič, vladni tajnik in dr. Ivan Lovšin, okrožni zdravnik. Kot namestniki so izvoljeni gospodi Praunsaiz Karol, šef postaje in dr. Josip Flego, odvetnik. Preglednika računov sta gospoda Strekelj Alojzij, davčni kontrolor in dr. Fran Prisljan, notar. Kot delegata za glavno skupščino sta izvoljena gospoda Juro Kislinger, nadučitelj osnovne šole in dr. Fran Prisljan, notar, vsi v Laškem. Sklenilo se je tudi naprositi Sokola, da se odstopi Ciril in Metodovi podružnici 4 prireditve, da se more tako v javnosti udeleževati. — Podružnica Sv. Cirila in Metoda, Laški trg in okolica.

Ch. Lucieto:

29

Spomini francoskega vojnega detektiva.

Izročil sem gostilničarju polovico obljubljenе vsote — za drugo polovico smo se zmenili, da jo dobi šele, če se izkažejo vsi njegovi podatki za resnične — potem smo ga zapustili in izginili v noči.

Kot se to pogosto godi v teh krajih, je bil dež nenadoma prenehal, in veter od morja je gnal proti jugu oblake, ki so se nakopičevali nad mestom.

Gostilna je ležala na samotnem kraju in popolnoma v temi. Hiša v kateri se je nahajala, je bila taka podrtija, da smo se čudili kako more sploh stati pokonci. Sosedne hiše niso bile nič boljše.

Ulica je postajala sedaj živahna. Iz hiš in iz gostiln so odhajali ljudje, ki so brezdvomno šli k polnočnicami.

Skrivali smo se v neki veži, pazili na vrata gostilne in čakali tu v svojih premočenih oblekah, tresoč se od mraza, na gostilničarjeve sumljive mornarje. Naenkrat so prišli iz sosedne ulice, ki je izgledala kot uhod v razbojniško jamo, štirje možaki. Trije med njimi so bili pijani, kar smo opazili na prvi pogled, četrti pa je bil trezen. Šel je tiho mimo nas in tiho pel nemško pesmico. Med tem ko so njegovi tovariši ostali na sredi ceste, je stopil k gostilni in zapel znamenito arijo iz Fausta:

Wilkommen, süßer Dämmerchein,
Der du dies Heiligtum durchwehst:
Ergreif mein Herz, du süsse Liebespein,
Die du vom Tau der Hoffnung
schmachtend best.

To je bil vsekakor domenični znak, kajti iz gostilne se je začela pesem nemških dijakov: »Grad aus dem Wirtshaus«.

V gostilni notri je moral biti torej Nemeč, in sicer izobrazhen Nemeč, kajti ta pesem je širšemu nemškemu občinstvu neznana.

Ta možak je moral biti oficir ali vsaj podoficir.

Ker smo že dolgo čakali in ni med tem časom nihče prišel v gostilno, je bilo jasno, da se je ta možak nahajal v gostilni, predno smo mi prišli.

Zakaj pa nam tega gostilničar ni povedal?

Vsekakor mi je postajal vedno bolj sumljiv. Sklonil sem se k svojima dvema tovarišema in jima to povedal ter jima dejal, naj bosta na vsako možnost pripravljena.

Čakali smo z browningi v roki. Kmalu so prišli vsi Nemci ven, toda mesto štirih jih je bilo pet. Dva izmed njih sta nosila veliko steklenico v košari, držec vsak za en ročaj, ostali pa so nosili velike zavojce.

Peti je z smotko v ustnicah in z rokami v žepu stopal kot izvidnik naprej in natančno pregledoval vse kote.

Toda bili smo tako dobro skriti, da nas ni mogel zapaziti in vendar je šel tako blizu mimo, da bi skoraj zadel v nas.

Pustili smo, da so odšli naprej, potem smo jim pa od daleč sledili.

20. poglavje.

Kaj se je zgodilo z nemškim podmornikom »U-13«.

Ko smo prišli ven iz mesta, se je pripetilo nekaj čudnega. Zunaj na potu proti obali mornarji naenkrat niso bili več pijani. S težkimi, toda energičnimi koraki so stopali v smeri proti enemu onih mestetih malih zalivov, ki se nahajajo na tem razkosanem in pustem obrežju.

Oblekli smo na svoje čevlje podplate, spletene iz blaga, tako da smo stopali popolnoma tiho. Sledili smo jim od daleč. Včasih smo celo lezli po vseh štirih, da smo se bolje skrivali.

Od časa do časa se je eden Nemcev, ki je moral po mojem mnenju biti oficir, obrnil, da vidi, če jim kdo ne sledi. Toda noč je bila temna, mi smo se pa skrbno pazili, tako da nas niso mogli videti.

Hodili smo na ta način kakih pet kilometrov. Naenkrat so izginili mornarji za veliko skalo, medtem ko se je začel iz teme globoko doneč klic:

— Wer da?

(Dalje prihodnj.)

Dnevne vesti.

PRAVLJIČNA DEŽELA.

O umrlem švedskem finančnem ministru Thorssonu pripovedujejo tole anekdote: Thorsson je bil po poklicu čevljar, vsled svojih izrednih zmožnosti pa je postal finančni minister in opravljal ta posel v splošno zadovoljnost.

Nekoč so ga videli pri blagajni železniške postaje. Čakal je mirno, da je prišel na vrsto, nato pa je zahteval celo vrsto železniških kart na vse strani švedske. Uradnik se je sicer čudil, da nekdo zahteva tako različne vozne liste na vse strani, toda končno si je dejal, kaj me briga in dal je zahtevane karte, ki jih je Thorsson seveda tudi plačal. Vseeno pa je uradnik gledal za Thorssonom in videl, da je ta skoraj nato, ko je šel od blagajne, vse železniške karte strgal. Opozoril je zato policijskega stražnika, ki je Thorssona ustavil in se v zadregi opravičil, ko je spoznal, da govori s finančnim ministrom.

Pozneje je prišlo na dan, zakaj je Thorsson vse karte strgal. Thorsson je namreč v svojem salonskem vozu naredil veliko agitacijsko potovanje po švedski in ni naravno plačal niti pare za železniško vožnjo. Zdelo pa se mu je to nekorektno in zato je naknadno kupil za potovanja železniške karte in jih raztrgal, da ni država trpela škode od njegovih privatnih voženj.

Pa naj reče kdo, da ni švedska pravljica dežela, kjer žive tako tenkočutni ministri!

— Kralj v glavnem generalnem štabu. V tork dopoldne je posetil kralj glavni generalni štab. Mudil se je poldrugo uro v nanikovem kabinetu.

— Sprejemi pri velikem županu ljubljanske oblasti do nadaljnjega odpadejo, ker bo g. veliki župan uradno odsoten.

— Uradni list št. 5 z dne 11. januarja objavlja izpremembe in dopolnitve v pravilniku razpisnišča ljubljanske borze, v pravilniku o opravljanju strokovnega geometrskega izpita za privatno prakso ter v pravilniku za izpite v resoru ministrstva za finance, dalje dodatek k pravilniku za poštno-telegrafsko šolo ter razglas o policijski uri v ljubljanski in mariborski oblasti.

— V ministru za šume in rudnike so podpisani novi ukazi o razvrstitvi uradnikov žumskih direkcij.

— Čevlji za orožnike. V notranjem ministru je odobren kredit za nabavo 15.000 parov novih čevljev za orožnike. Čevlji se naroča tekem prihodnjega meseca.

— Delnice Obrtne banke se podpisujejo lahko samo še do jutri. Do večerja je bilo podpisanih v predvojni Srbiji 25.000, v Sloveniji 6000, v Bosni 9000, v Vojvodini 9000, v Dalmaciji pa 3500 komadov.

— Isezleniki pozor! V Belgiji se nahaja že dalj časa neka sumljiva firma pod vodstvom nekoga Nemca Wormsa, ki ima baje svoje pomožce tudi med našimi državljani. Družba je imela tam svojo tajno izseljeniško pisarno, ki je delala posebno italijanskim delavcem mamljivo predloge, da jim v prekomorskih deželah preskrbi dobičkanosno delo. Zrve so se morale najprej naročiti na neki list, za katerega so morale v začetku plačati po 100 frankov, kasneje ko je frank padel, pa celo 200 frankov. Pisarna je bila sicer ukinjena, vendar dobivajo italijanski delavci, ki so bili z njo v zvezi, še vedno ponudbe iz Rotterdama. Očividno gre za goljufe, ki pod pretezo, da hočejo pomagati izseljenikom, izvabljajo od njih denar, potem pa zginejo. Ker odhajajo tudi iz naših krajev delavci v Belgijo in Francijo, se tem potom najresneje svariijo pred temi goljufi.

— Kongres mednarodne trgovske zbornice. Na zadnjem kongresu mednarodne trgovske zbornice, ki se je vršil mesca oktobra v Parizu, je bilo sklenjeno, da se vrši prihodnji kongres v Stockholmu. Konec t. m. se vrši v Parizu plenarna seja uprave zbornice, na kateri se bo določil dan kongresa.

— Konferenca hotelirjev, kavarnarjev in gostilničarjev. Te dni se je vršila v Beogradu konferenca hotelirjev, kavarnarjev in gostilničarjev iz vse države. Na konferenci so se pritoževali referenti iz vseh krajev države, da so državni davki in občinske doklade, ki jih morajo plačevati hotelirji, kavarnarji in gostilničarji, tako visoki, da jih ne morejo več zmagovati. V tej in v nekaterih drugih zadevah je intervenirala v sredo posebna na kongresu izvoljena petlanska deputacija pri finančnem ministru, pri notranjem ministru ter pri ministru trgovine in industrije.

— Glavna skupščina inženjerskih zbornice se vrši začetkom meseca marca v Zagrebu. Skupščine se udeležijo delegati zbornice iz Beograda, Zagreba, Ljubljane in Novega Sada.

— Pravilnik za likvidacijo neeraričnih pošt. V ministru pošte in brzojavstva se izdeluje pravilnik za likvidacijo neeraričnih pošt, poštinih in brzojavnih postaj. Take pošte so obstojale doslej v Vojvodini in Dalmaciji, posebno v manjših krajih, kjer država ni mogla otvoriti poštinih uradov. Tekom lanskega leta je bilo 8 takih privatnih pošt na novo otvorenih, 15 pa podzavlejenih.

— Poljski skavti v Beogradu. Te dni je prispela v Beograd skupina poljskih skavtov, ki potujejo okoli sveta. Skavti so si ogledali mesto ter počakali v družbi članov begrajske Trezne mladine na pravoslavno Novo leto. Jutri bodo svoje potovanje nadaljevali.

— Deložacija mestnih uradov v Osijeku. Več osijeških mestnih uradov je bilo nastanjenih doslej v privatni zgradbi. Lastnik je mestu lokalno odpovedal. Sodišče je odpoved potrdilo. Mestni magistrat vrši priprave za preselitev uradov v staro in novo mestno hišo. Mestna občina je vložila zoper sodni odlok pritožbo na stol sedmorice v Zagrebu.

— Vpokojitev generalnega direktorja poštne hranilnice. Kot poročajo iz Beograda bo

generalni ravnatelj poštne hranilnice dr. Milan Nedeljković upokojen. Na njegovo mesto bo imenovan dr. Milan Radosavljević, ravnatelj bančnega oddelka v finančnem ministru.

— Ustanove vdovam in sirotam državnih nameščenecov. Hranilni in posojilni konzorcij javnih nameščenecov in upokojevcov v Ljubljani razpisuje za leta 1927 iz sklada Ivana Kostana 15 ustanov po 300 Din za najbednejše vdove in sirote po državnih nameščenecih. Prošnje naj se pošljejo na upravni odbor konzorcija do 1. marca t. l. Prosilke naj priložijo od občinskega ali župnijskega urada potrjeno dokazilo, da so res ubožne, ali pa radi boleznim in onemoglosti nesposobne za pridobivanje.

— Odbor Zveze državnih nameščenecov za Slovenijo se je na prvi seji po običnem zboru z dne 2. t. m. takole konstituiral: Milan Paternoster šef računovodstva finančne delegacije, kot načelnik Zveze; Slavko Raič, profesor v Celju, kot prvi namestnik načelnika; Anton Svetek, računski direktor v p., kot drugi namestnik načelnika; Joža Bekš, višji davčni upravitelj, kot tajnik; Mirko Matjašič, sekretar poštne direkcije, kot tajnikov namestnik; Igo Rus, okrajni tajnik, kot blagajnik in Josip Čampa, poštni uradnik, kot blagajnikov namestnik. Ostali odborniki so: Maks Lilleg, bivši predsednik Osr. Zveze, kot 1. častni odbornik Zveze; Stanko Mašič, srezki poglavar v Ljubljani; dr. Fran Stegenšek, fin. tajnik v Ljubljani; Andrej Skulj, pokr. šol. nadzornik v Ljubljani; Kuno Hočevar, gimn. direktor v Ljubljani; Tilen Epih, sekretar dir. pošte in telegrafa v Ljubljani; Ivan Stavec, sodni poduradnik v Ljubljani; Fran Petrovič, sodni oficijal v Ljubljani; Ivo Petročnik, evid. geometer v Ljubljani; Josip Zupan, uslužbenec tobačne tovarne v p. v Ljubljani; Joso Ceh, veter. referent v Ljubljani; Fran Golob, kontrolor tob. tov. v Ljubljani; Jakob Drol, viš. davč. upravitelj v Ljubljani; Fran Mahkovec, finančni tajnik v Mariboru; Anton Adamič, viš. davčni upravitelj v Ljubljani kot tačasni urednik »Našega Glasca«. Namestniki odbornikov so: Miloš Stibler, ref. za kmetijstvo v Ljubljani; Josip Kobal, šol. upr. v Ljubljani; Josip Pirc, rač. svetnik v Ljubljani; Davorin Mikok, pis. oficijal v Ljubljani; Rado Kopic, šol. upravitelj v p. v Mariboru. Pregledovalci računov so: Aleksander Hruška, viš. davčni upravitelj v Ljubljani; Janko Gogala, dir. fin. blagajne v Ljubljani; Ivan Zupanec, poštni uradnik v Ljubljani.

— Fond v potaščenje dr. Rybačevega spomina. Ker je došlo tukajšnjemu pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice že nekaj denarnih daril v potaščenje spomina blagopokojnega dr. Rybača, tega vzornega bivšega voditelja primorskih Slovencev in ker je obljubljenih še nadaljnjih prispevkov, je Jugoslovenska Matica v Ljubljani ustanovila »Dr. Rybačev fond« za kulturne potrebe onih, ki so bili blagopokojniku tako pri srcu. Zato poziva Jugoslovenska Matica vse prijatelje in znance, posebno primorske kroge in druge, ki bi radi na ta način hoteli častiti spomin prerano umrlega političnega in kulturnega delavca, da naklonijo svoj prispevek v ta fond. Imena darovalcev priobčimo prihodnjaj.

— Ameriška posojila nemških mest. Kot poročajo »Times« iz Newyorka, so ameriški finančni krogi precej vznemirjeni, ker se je ugotovilo, da so prejela nemška mesta iz Amerike lani izredno visoka posojila, namreč 328.273.000 dolarjev, dočim so znašala predlanska posojila 121.723.000 dolarjev.

— Smrt češkega politika. Predvečerašnjim je umrl v Pragi češki politik Josef Dürich. Dürich je bil rojen dne 10. avgusta 1847 v Borovicah pri Mnichovem Gradšču. Politično se je udeleževal posebno intenzivno v letih 1889—1891 kot poslanec staročeške stranke in od leta 1897 dalje kot poslanec takratne agrarne stranke v dunajskem parlamentu.

— Razširjanje gripe. V Nemčiji, Švici in na Češkoslovaškem se gripa vedno bolj širi. V Berlinu se je zvišalo število na gripo obolenih v bolnicah od 11. na 12. t. m. od 720 na 850 oseb. Seveda je celokupno število bolnikov še neprimerno večje, kajti več. bolnikov se zdravi doma. — V Bazlu je obbolelo tekem zadnjega tedna na novo nad 3000 oseb. Tekom prvega tedna t. m. je umrlo v istem mestu 35 na gripo obolenih. V Curihu, kjer je bilo število bolnikov doslej primeroma nizko, je obbolelo tekem zadnjega tedna na novo 1979 oseb. Število v Pragi na gripo obolenih se čeni na 5000, bolezen pa tam ni nevarna, ker se ni pripetil doslej še niti en smrten slučaj.

— Kosta Novaković pobežnik iz zapora. Iz Beograda poročajo: Bivši komunistični poslanec Kosta Novaković, ki je bil nedavno obsodjen na podlagi zakona o zaščiti države radi komunistične propagande na 5 let »robije« in čegar obsodbo je potrdilo tudi kasacijsko sodišče, je pobežnil v tork zvečer iz bolnice v Vidinski ulici. Njegov beg, ki se je zgodil ob času večerje, je bil opažen šele pozneje. Takoj je bila alarmirana bolnica in vse beogradske policijske aparate. Vendar pa se policijskim organom še ni posrečilo najti pobežlega Novakovića.

— Krav zločin pijanega orožnika. Orožniški pripravnik Petar Tomljenović v Giljani je odšel te dni navsezgodaj brez dovoljenja iz orožniške postaje, nakar je ves dan popival. Ko se je zvečer pijan kot čep vrnil, je nalezl na dežurnega kaplara Falića, dasi sta bila sicer najboljša prijatelja, je jel pijanec dežurnega kaplara brez vzroka zmerjati. Falić ga je nekoliko časa miril, ko pa je uvidel, da lepa beseda ne zaleže, mu je zagrozil, da ga »pozove k raportu«. To je Tomljenovića tako razjezilo, da je potegnil samokres ter oddal na Falića strel, ki je zadel kaplara v trebuh. Nato je obnil Tomljenović orožje proti sebi ter si pogmal štiri krogle v prsi. Ko so prihitali v sobo ostali orožniki, sta ležala Falić in Tomljenović v mlaki krvi

drug poleg drugega na tleh oneaveščena. Prepeljali so ju v bolnico. Dasi sta oba zelo težko poškodovana, upajo zdravniki, da jima rešijo življenje.

— Kolonisti ubili dva železničarja. Iz Skoplja poročajo: Te dni sta poginila v Marijinem Selu, nedaleč od Skoplja na tragičen način dva hrvaška železničarja Ivo Sevar iz Vinkovcev in Marko Stošić. Železničarja sta posetila v Marijinem Selu neko dekle. Ko sta se vračala zvečer proti domu, so ju pričakali kolonisti ter ju napadli. Železničarja pa nista bila bojazljiva, zato sta se postavila napadalcem v bran. Razvil se je srdit pretep, ki je končal s tem, da sta bila oba železničarja ubita, več kolonistov pa teko ranjenih. Pozneje se je izkazalo, da je šlo za nesporazumljenje.

— Voltja nadloga v Trogirski Krajini. V Trogirski Krajini so se pozavila velika krude gladnih volkov. Zveri napadajo sela ter povzročajo prebivalstvu veliko škodo. Te dni je napadlo seljaka Mato Markovino v selu Suhem Dolu 9 volkov. Markovino se je gladnih zveri s težavo ubranil s sekuro.

— Dva financarja zmrznila. Te dni je zatolil finančna stražnika Antona Matiča in Stjepana Vucića na službenem potu nedaleč od Duvna (Hercegovina) snežni vrtnec. Ker se je jelo istočasno mračiti, sta zgrešila finančna stražnika pot. Ker nista našla nikjeer nobenega zatočišča, sta končno omagala, sedla v sneg in zmrznila.

— Drzni roparski napad pri belem dnevu. V selo Stara Subotka v novskem srezu je udrla te dni pri belem dnevu 5 glav broječa roparska tolpa ter oropala dva posestnika, nakar je hotela navaliti še na neko trgovino. Trgovci in njegovi uslužbenci so sprejeli roparje s strelji iz pušk, česar so se lopovi zbal, vsled česar so pobežnili v bližnji gozd. Razbojniko zasleduje močna orožniška patrulja.

— Roparji na Kitajskem. Kot poročajo, iz Pekinga, so se pojavile v več krajih na Kitajskem močne roparske čete, ki strahujejo prebivalstvo. Prebivalstvo mesta Vang-Ci-Huo se je postavilo roparjem v bran, vsled česar so roparji mesto zažgali ter poklali skoraj vse ljudi ne glede na spol in starost.

— Iz strahu pred kaznijo izvršil poskus samomora. V bolnico v Vinkovcih so priveli vojaškega novca Jakoba Miljkovića iz Ivankova s težkimi ranami, ki si jih je bil prizadejal s kuhinjskim nožem. Fani je bil vsledno poklican k vojakom. Ker se pozivu ni odzval, so ga te dni aretirali in vtaknili časno v občinski zapor. Ko mu je prinesla žena večerjo, se je skušal s kuhinjskim nožem zaklati, kar pa so prisotni v zadnjem trenutku, ko je krvavel že iz več ran, preprečili. Miljkovića je izjavil, da se je hotel usmrtiti, ker se je bal kazni.

— Kokain, heroin in opij. Berlinska policija je prišla te dni na sled največji mednarodni družbi verižnikov, o kateri se je kdaj čulo. To je dobro organizirana družba, ki je trgovala po celi Evropi v takem obsegu z opojnimi strupi kot še nobena druga. Glavna udeleženca sta bila dva v Berlinu živeča Rusa. Rusa sta dobavljala opojne strupe kokaina, heroin, opij in druge iz Kitajskega in Japonskega. Predelavali pa so se strupi v neki tovarni v Evropi. Denar za nakup sta pošiljala Rusa svojim dobaviteljem preko neke berlinske banke, blago pa je prihajalo v Kopenhagen, kjer sta imela Rusa kot zapupnika prokurista neke velike spedijske tvrdke. Rusa, kakor tudi prokurist sta že pod ključem, številne druge aretacije v raznih državah bodo še sledile. V prosti luki v Kopenhagenu je zaplenila policija 8 kilogramov morfija, v stanovanju Rusov v Berlinu pa so našli 3 kg heroina in 4 kg surovega opija. Ves material so poslali v Pariz, kjer je sedaj na razpolago tamkajšnji kriminalni policiji. Tudi policijske oblasti drugih držav so uvedle obširna poizvedovanja. Imena aretirancev in njihovih komplicev, ki so že na svobodi, policija v interesu preiskave še ne izda.

— Roparski napad sredi mesta. Ko se je vračala te dni trgovka Jelisaveta Agrina v Novem Sadu zvečer iz trgovine domov, sta jo počakala dva doslej neznanca ropova pred vežnimi vrati hiše, kjer stanuje. Vrgla sta jo na tla, je zamašila usta ter ji odvzela ročno torbico, v kateri se je nahajalo 21.000 Din gotovine in za 10.000 Din kolkov in znanak.

— Nenavaden samomer nevrastenika. V Saint-Amont Tallende na Francoskem je bolehal 54 letni posestnik Pierre Jouillardt že dalje časa na nevrasteniji. Te dni je dobil zopet težak napad. V momentu depresije se je zabarikadiral v svoji hiši ter jo zažgal. Ko je bila hiša vsa vplamenih, si je pogнал v glavo krogle iz lovske puške. Ko so pogasili ognjegači po težkem naporu požar, so našli truplo posestnikovo popolnoma zogljenelo.

— Skuhali mrtvaško glavo čarovnice. Nedaleč Banske Bystrice v občini Malachov na Slovaškem se je zgodil pred kratkim neverjeten slučaj praznoverja. Pred nekaj tedni je tam umrla neka starka, o kateri se je splošno govorilo, da je čarovnica. Neki tamkajšnji kmet se je spomnil starih bajk, ki pripovedujejo, da se dajo napraviti iz mrtve glave čarovnice zelo dobra in uspešna zdravila zoper razne bolezni. Pogovoril se je o tem s svojimi prijatelji, ki so se takoj pridružili njegovemu mnenju in sklenili porabiti to uogno priliko ter skuhati iz glave copernice dragoceno zdravilo. Izkopali so čarovnico, odrezali ji glavo, truplo pa zopet zakopali. Glavo so skuhali v vodi, »juho« natočili v steklenice. Ta »juha« je bilo ono čudovito zdravilo, ki so ga potem prodajali po vaseh za nekaj denar. Ko je pa končno obbolelo več oseb vsled zavzivanja tega »zdravila«, je izvedela o vsem tem oblast, ki je uvedla preiskavo in krivce zaprla.

— Mož z dvanajstimi nevestami. Na originalen način je goljufal nekoliko časa delavec Kurt Damast na Dunaju. Preskrbel si je predvsem od svoje sestre večje število naslovov mladih delavk. Nato je jel obiskovati dekleta v njihovih stanovanjih ter zahteval pod pretezo, da je davčni uradnik, vpogled v davčne listine. Iz davčnih listin si je prepisal osebne podatke deklet, nakar

je šel od časa do časa na pristojni urad ter javil, da je rodila njegova »nevesta N. N.« nezakonskega otroka. Z rojstnim listom je krenil v bolniško blagajno, kjer je predložil razven rojstnega lista tudi falzificirano pooblastilo svoje »neveste« ter si dal izplačati podpore za porod, dojenje itd. Na ta način je postal neki mehanik brez svoje vednosti oče treh otrok, 12 mladih deklet pa je bilo vpisanih v uradne liste kot nezakonske matere. Ena od deklet je bila vsled Damastovih sleparij po krivici obdolžena detomora. Končno so prišle goljufije vendarle na dan, ko je namreč zahtevala bolniška blagajna od navodnih nezakonskih očetov plačilo prispevkov. Te dni je stal Kurt Damast, mož z dvanajstimi nevestami, rđdi teh svojih sleparij pred sodiščem. Odnesele je dve leti ječe.

— Čaj in dišave na korist Jugoslovenske Matice prodaja znana narodna tvrdka Franc Kovač v Ljubljani, Turjaški trg 1. V prošlem letu je na procentih izkupička nakazala Matici 1300 Din. Ovoji čaja in dišav so opremljeni z etiketami, ki nosijo napis »Na korist Jugoslovenske Matice«. Kupujte: čaj in dišave pri tej tvrdki!

Ljubljana.

— Vesel predpust ali: Shodi SDS v Ljubljani. Danes, v petek zvečer bo priredila ljubljanska SDS v Ljubljani dva volilna shoda, enega pri Košaku, enega pa pri Bončarju. O teh dveh shodih nam že vnaprej poročajo sledeče: Dobra kapljica, ki jo točita oba gospoda gostilničarja, je bila najboljša jamstvo za popoln uspeh. Pri Košaku so gospodje napolnili stekleni salon do zadnjega kotička, pri Bončarju pa vse gosliniške prostore. Zbrali so se vsi možje veliki iz širnih poljan tostran in onstran Ljubljane in so pokušali najprej dolenjski cviček, potem pa imenitne štajerske vrste. Zabavali so se izborno. Na splošno željo so gospodje govorniki govorili bolj malo, ker itak že vedo vse natanko iz »Jutra«, kar se mora pri takih priložnostih povedati. Omeniti pa moramo napitnico, ki jo je izrekel priznan humorist in ki jo je končal z besedami: »Zdaj pa vzajem v roke svoj »šluc« in pravim: »Živijo doktor Puc!« S to napitnico se je nehal tudi sestanek pri Bončarju, na to pa se je razvila živahna predpustna zabava.

— Število volilcev za oblastne skupščine v Ljubljani. Vseh volilcev za oblastne skupščine v Ljubljani je 14.084. Posamezna volišča, ki jih je dvajset, imajo volilcev: I. 805, II. 829, III. 699, IV. 666, V. 848, VI. 476, VII. 518, VIII. 767, VIII. 832, IX. 512, IX. a 532, X. 872, XI. 700, XII. 639, XIII. 769, XIV. 875, XV. 693, XVI. 640, XVII. 769, XVIII. 623.

— »Križa v našem gledališču.« Z ozirom na javno anketo Udruženja gledaliških igralcev v Ljubljani bo predaval v tork 18. t. m. ob 20. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma g. Ciril Debevec o »Križi v našem gledališču«. Po predavanju debata. Vabljeni so vsi prijatelji gledališča. Vstop prost.

— Pravoslavna cerkvena občina v Ljubljani priredi dne 27. januarja t. l. v veliki dvorani Sokola I. na Taboru ob 9. uri dopoldne Svetosavsko šolsko proslavo. Nastopala bo naša šolska mladina in mladina drugih slovenskih bradskih narodov. Vabijo se k tej prireditvi vsi prijatelji mladine. Vstop prost. Zvečer tega dne pa se vrši istotam že znana Svetosavska beseda s sodelovanjem naših odličnih opernih pevcev in pevk odnoseno kapelnikov ter s sodelovanjem pevskega zbora »Glasbene Matice« pod vodstvom ravnatelja konservatorija g. M. Hubad-a. Nastopa tudi godba dravske divizije. Začetek ob 20. uri. Vstop k tej prireditvi proti vabilu.

— Redna glavna skupščina društva »Pravnik«. Odbor društva »Pravnik« nana, da se bo vršila XXXVII. redna glavna skupščina društva »Pravnik« v petek, dne 28. januarja 1927 ob 17. uri popoldne v dvorani štev. 79 sodne palače v Ljubljani. Dnevni red: 1. poročilo odbora; 2. volitve; 3. slučajnosti. Člani se vabijo, da se skupščine udeležijo v običnem številu.

— Predavanje »Umetnostno-zgodovinskega društva«. Večraj zvečer ob 18. uri je priredilo »Umetnostno-zgodovinsko društvo« predavanje dr. F. Mesesnela o zgodovini stekla in porcelana. Predavatelj je v svojem predavanju očrtal razvoj stekla in porcelana kot sredstev umetniškega udejstvovanja. Predavanje so spremljali lepe slike. Predavanje je bilo prav dobro posečeno.

— Vsem, ki so nam v boju za obstoj našega Narodnega gledališča v Ljubljani s svojo požrtvovalnostjo in plemenitim razumevanjem pripomogli do tako lepe javne manifestacije pri nedeljskem zborovanju, izrekamo tem potom našo najprijetnejšo zahvalo. Obenem pa prosimo, da nam tudi v bodoče ohranijo svojo naklonjenost in nas podpirajo v našem stremljenju za ohranitev naših kulturnih pridobitev. — Mestni odbor Udruženja gledaliških igralcev v Ljubljani.

— Zgodovina ruske revolucije. Prosvetni odsek Delavske zbornice priredi v ponedeljek, 17. t. m. ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani mestnega doma predavanje o zgodovini ruske revolucije. Predavanje bo spremljalo nad 100 skiptičnih slik. Odslej bo prirejal omenjeni odsek redno vsak ponedeljek skiptična predavanja.

— Pogrebno društvo Marijine bratovščine v Ljubljani opozarja vse svoje člane na občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 16. januarja 1927 ob 2. uri popoldne v Križankah. — Odbor.

— Pasja taksa za leto 1927 se mora plačati mestni občini ljubljanski do konca meseca januarja 1927. Nove pasje znamke izdaja popisovalni urad mestnega magistrata ljubljanskega (Mestni trg štev. 27-II., vrata štev. 46). Ljubljanski lastniki psov se opozarjajo, da se bo s 1. februarjem 1927 zaračunavala zaumdnikom pasja taksa v dvojnem znesku.

Gospodarstvo.

POSLEDICA NAŠE NEMARNOSTI.

Te dni je doživela Madjarska zopet senzacionalen uspeh. V Parizu je namreč sklepalo mešano rumunsko-madjarsko razsodišče o pritožbah madjarskih magnatov proti zaplembi njihovih veleposestev v Rumuniji. Med drugimi so se pritožili tudi graf Bethlen in nadvojvoda Friedrich. Rumunsko sta zastopala bivši grški zunanji minister Politis in bivši francoski predsednik republike Millebrand. Poudarjala sta, da je Rumunija izvedla agrarno reformni zakon, ki velja ne samo za tuje državljanke, temveč tudi za rumunjske. Zato mešano rumunsko-madjarsko razsodišče sploh ni kompetentno, da bi sklepalo o pritožbah madjarskih veleposestnikov.

To stališče pa ni obveljalo, temveč se je razsodišče proglasilo kot kompetentno in bo sedaj to razsodišče tudi končno veljavno razsodilo o pritožbi ter jej po vsej verjetnosti ugodilo.

Madjarski veleposestniki se po tem uspehu pripravljajo, da bodo enako nastopili tudi proti Češkoslovaški in Jugoslaviji. In da proti Jugoslaviji s posebnim uspehom, je gotovo, ker Jugoslavija še do danes ni rešila agrarnega vprašanja z zakonom tako ko Češkoslovaška in Rumunija.

STATISTIKA V SLOVENIJI PREDPISANE DOHODNINE ZA LETO 1926.

Delegacija ministrstva financ objavlja uradno, da je izšla dne 13. t. m. v »Uradnem listu« št. 4 ex 1927 statistika v Sloveniji predpisane dohodnine za leto 1926.

Iz te statistike je razvidno, da je bilo v letu 1926 v Sloveniji 31.200 dohodninskih zavezancev, ki so imeli skupaj 431.742.000 Din čistih dohodkov.

Od teh dohodkov dobi država na davku 20.480.285 Din na 10% nem povišku 291.327 Din na 15% nem povišku 420.386 Din na edinstvenem državnem pribitku 17.807.072 Din na 30% nem izrednem pribitku 11.729.721 Din

Skupaj torej 50.828.791 Din t. j. okroglo 50.830.000 Din ali v odstotkih 11,7% od ocenjenih dohodkov.

Predpis dohodnine poviškov in državnih pribitkov znaša:

Za meslo Ljubljana 13.074.000 Din ali 25,7%; za avtonomna mesta: Celje, Maribor, Ptuj 8.150.000 Din ali 16%; za Prekmurje 1.674.000 Din ali 3,3%; za vsa ostala Slovenija 27.932.000 Din ali 55%; teraj skupaj 50.830.000 Din, t. j. 100% od celokupnega predpisa.

KRIZA VINARSTVA IN VINSKI SEJMI.

Gospodarska kriza je pri nas splošna;

posebno pa je po izrednih razmerah prizadeto naše vinarstvo. Vinarski krogi iščejo na vseh straneh izhoda ter snatrajo, da jim ulegnejo pomoči vinski sejmi in razstave. Take prireditve so sicer potrebne, toda za našo vinsko trgovino ne bodo imele pravega uspeha, dokler se ne znižajo carinske postavke, ki služijo n. pr. Avstriji v zaščito lastnega vinarstva. Na prejšnjem treba doseči, da nam država v trgovinski pogodbi omogoči izvoz vina, potem šele bodo prišli vinski sejmi in razstave do prave veljave.

Dokler se to ne zgodi, tako dolgo imajo vinski sejmi in razstave drugo važno nalogo. Ne morda tisto, ki jo črtava v »Slovenskem Gospodaru« z dne 30. decembra 1926 g. Emeran Stoklas iz Prevala, namreč, da seznanimo svet s svojim dobrim pridelkom. Tega pozna svet, ki prihaja v poštev, n. pr. Avstrija, že od nekdaj, ni ji ga treba še posebej kazati. Osobito velja ta trditev za najboljše kapljico naših slovenskih vinograjov, za ljutomercana, ki ga poznajo gori do Dunaja. Tako se je marca 1925 vršil na Dunaju VIII. mednarodni velesejem, in na tem si mogel poskusiti dišečega traminca l. 1923 in muškatega silvanca l. 1923 oba iz Ljutomerja, ki ju navaja cenik v isti vrsti s svetovnimi znamenji, s tokajcem l. 1917, remskim vinom (Ringer Rosengarten) l. 1922 ter šiponom l. 1923 stolnega kapitela v Pečuju.

Naloga sedanjih vinskih sejmov ne more biti toliko kupčijska, kakor ta, da širijo idejo o pridelovanju kvalitetnih vin ter navajajo vinogradnike k umnemu kletarstvu. Če pride pri tem tudi do večjih kupčij, je to seveda dobro. Ta naloga vinskih razstav pa se doseže najlažje na manjših in zato cenejših lokalnih razstavah.

Ta razmišljanja so napolnila gospodarske kroge ljutomerskega vinarskega okolišja, da so sklenili prirediti dne 3. marca 1927 sejem in razstavo ljutomercana. Ljutomer je važno središče vinske trgovine; do avstrijske meje je le nekaj nad 20 km železnice, tudi z glavno progo naših železnic ima ugodne zveze in zato je pričakovati, da uspe ta sejem in razstava v polnem obsegu.

LJUBLJANSKA BORZA.

četrtek, 13. januarja 1927.

Blago: Zaključeni so v lesu trije vagoni. Tendencja za les nespremenjena, za deželne pridelke pa čvrsta.

Zagreb, 13. januarja. Newyork ček 56,65 do 56,85, London izplačilo 275,4—276,2, Pariz izplačilo 224,5—226,5, Milan izplačilo 244,98—246,38, Praga izplačilo 167,8—168,6, Curih izplačilo 1094,25—1097,25, Berlin izplačilo 1348,5—1351,5, Dunaj izplačilo 793,5—801,5.

Curih, 13. januarja. Beograd 9.137,5, Berlin 123,4, Newyork 519, London 25.182,5, Milan 22,25, Dunaj 73,05, Budimpešta 90,65, Bukarešta 2.725, Sofija 3,75, Praga 15.862,5.

To in ono.

TUJKE.

Kljub vsem naporom lingvističnih puritanov poseduje besedni zaklad našega jezika veliko število tujk, ki iz tega ali onega vzroka nočejo izginiti. Sicer imamo za marsikatero domač izraz, za vsako pa ne.

Slovar za lajike v ljubezni.

Ljubezen se prične pogosto na »promenali«. Promenada je izprehod. Na promenadi Evine hčerke z moškimi »kokerirajo«, to se pravi: skušajo jim zmešati pamet z zapeljivimi pogledi. — Nekateri »reisirajo« (imajo uspeh),

druge ne. — Zaljubljeni možakar dela objektu svoje ljubezni »kompliment«, po domače poklone. — Včasih ima delica res »simpatije« (nagnjenje) zanj, včasih pa ji gre samo za »ilirt vanje« (približno isto kot kokeriranje). — Če pravi deklara: »Ne delajte si nikalnih iluzij«, je to toliko, kot če bi rekla: »Ne domišljajte si stvari, ki ne eksistirajo, oziroma se ne bodo uresničile.« — Pišite mi »poste restante« pravi, če se boji, da ne bi prišlo pismo v nepoklicane roke; domač izraz za poste restante je »pošto-vožežec«. — Rendezvous = sestanek. — Ženski »triki« so ženske zvišave, ki mešajo možkem pamet. — »Ešef rati sec« je toliko kot razburjati se. — »Sceua« = buren, vznemirljiv nastop. — »Divorone« = ločiva (razporečiva) se. — »Celilate« = samski stan, življenje brez ljubezni, kakršno je obligatorično za katoliške duhovnike. — »Patillon d'amour« = sel, ki prinese zaljubljenca ljubezensko poročilo ali vest od njegovega partnerja. — »Billet-doux« je sladko pismo, ki ti pove, da te ona ali on ljubi. — »Léte à tété« = sestanek brez prič, ljubezenska urica. — »Cadeau« = dar. — »Trousseau« = nevestina oprema. — »Zakristija« = cerkveni predprostor. — »Souper« = večerja. — »En famille« = v ožjem krogu. — »Toaste« = zdravica, napitnica. — »Enfin sen!« = končno sama! (Dalje.)

TERMITI — SLEPI OSVOJEVALCI.

Pred kratkim je izšla v Parizu knjiga Maurice Maeterlincka »La vie des termites«, ki opisuje življenje termitov in njih civilizacijo, ki je morda najstarejša na svetu. Kakor so nekateri entomologi in geologi dognali so termiti, ali kakor jih nekateri napačno imenujejo »bele mravlje«, nastali sto milijonov let pred človekom. Te mravlje podobne žuželke ne morejo prenašati ne sonca in ne vročine, čeprav žive skoro izključno v tropičnih pokrajinah. Termiti so okorni, slepi in prav slabo oboroženi proti sovražnikom. S pomočjo neke neznane sile, razuma ali instinkta, pa so si termiti zgradili podzemna prebivališča, kjer dobijo potrebno toploto in vlago.

Velike stavbe termitov.

Na svetu živi približno petnaest vrst termitov. Nekateri žive v drevesnih duplinah, klasična gnezda termitov pa se nahajajo pod zemljo. Ponekod so ta gnezda dolga cele kilometre in tvorijo tako cela mesta. Nad temi mesti se dvigajo visoke kupole iz peska in lesa, zlepljenega z neko snovjo, ki jo termiti izločajo. Najvišji del gnezda doseže csem metrov višine. Ako primerjamo najmanjša termitska gnezda s človeškimi stavbami, bi morala biti po šesto do sedemsto metrov visoke, da bi odgovarjale termitskim stavbam uobzerno z višino njihovih graditeljev.

Sredi gnezda se nahajajo delavnice in kraljična dvorana. V spodnjih nadstropjih se nahajajo lube, razvrščene po svoji razvojni dobi, dalje zaloge hrane in pozosje tudi pokopališča s trupli mrtvih termitov. Vse gnezdo prepregajo hodniki in galerije. Hodniki z velikim prometom so razdeljeni na dvoje, enako, kakor pariške ceste, kjer je promet dovoljen le v eni smeri.

Termiti so rešili glavno življenjsko vprašanje — vprašanje prehrane — s tako popolnostjo, ki jo najdemo kvečjemu še pri nekaterih ribah. Termiti se hranijo s snovjo, ki jo dobijo povsod, namreč z rastlinskimi staničevjem, s staničevjem dreves, korenin in blisk. Kakor večina živali, tako tudi termiti ne morejo prebavljati celuloze. Nekateri termiti se zato poslužujejo posebnih parasitov, ki žive v njihovih želodcih, nekateri pa — posebnih glivic, ki jih goje na polju slizno, kakor naši vrtnarji.

Delavci, vojaki in nimfe.

Med temi tremi glavnimi kastami termitske družbe morejo le delavci jesti in prebavljati. Nimajo spola, kakor po navadi tudi vojaki ne in pomenijo želodec gnezda. Ako hoče kak termit jesti, ustavi bližnjega delavca in ta izloči iz telesa kroglično hrano. To je najpopolnejši komunizem. V tej cvetoči republiki se nič ne zavrže. Tudi trupla mrtvih termitov služijo kot hrana. Ako je v gnezdu preveč nimf, jim odtrgajo noge, jih nato krmijo, zrede in nato požro. V slučaju, da je v gnezdu preveč vojakov, to je, če jih je več kot eno petina vseh prebivalcev gnezda, jih delavci sicer ne morejo usmrtiti, kajti niti

sto delavcev ne more neposti enega samega dobro oboroženega vojaka, pač pa jim ne dajo hrane ter jih kratkomalo izstradajo.

Vojaki so druga kasta. Ti so edina zaščita prebivalstva. Oboroženi so z velikimi čelustmi in škarjami. Zadnji del telesa pa jim je nezavaran. Vojaki stržijo vhod v gnezdo tako, da mole svoje čeljusti ven. Mnogo vojakov ima mesto glave čuden, poseben aparat podoben brizgalki, s katerim brizga na sovažnika lepljivo tekočino, ki mu onemogoča gibanje.

Sovražnik, edini in večni sovražnik — to so mravlje. Le one morejo prodreti v ozke hodnike termitskega gnezda, one lazijo dan in noč kroz gnezda in iščejo kak nezavaran vhod ter napadajo vojake. Vojaki se hrabro branijo in se nikoli ne umaknejo. Če je nevarnost velika, zvižga vojaki na pomoč in v notranjšini gnezda mu odgovori točna godba. Ta nastane s tem, da drgnevo termiti svoje glave ob steno gnezda.

Pod varstvom vojakov, zlasti onih z brizgalkami, gredo včasih termiti ponoči na lov za hrano. Nekemu entomologu se je posrežilo, da je fotografiral ta veletoč žuželk, ki je trajal več ur. Vojaki gredo ob straneh, z navzven obrnjenimi brizgalkami, da vzbude pri mravljah potreben respekt. Ko je bil fotografiranje posnetek povečan, so domali, da je ta armada štela tristošest vojakov. Na en meter je prišlo 800 do 1000 žuželk, ki jih je stražilo po 240 vojakov.

Kraljica in njen kraljevski soprog.

V eni izmed dvoran v gnezdu, v kateri je radi bozve keke centralne kurjave mnogo bolj toplo, kakor v ostalem gnezdu, živi kraljevska dvojica, kraljica in njen kraljevski soprog, mala, suha, drobna živalica, ki je vedno skrita pod njenim ogromnim trebuhom. Ta trebuh je poln jajčec. Kraljica zleže dnevno 86.000 jajčec ali skoro 80 milijonov na leto. Ta beli nestor je dvašest do trideset krat večji od delavcev in vojakov. Okrog njega se podi na tisoče termitov. Nekateri krmijo kraljico, drugi odraščajo jajčeca, vojaki pa stražijo njeno kraljevo turlo pred njenimi le preveč gorečimi čelustmi. Ti čelustci skušajo navadno odgrizniti vsaj majhen kosček od njene svetle kože in kaka stara kraljica je običajno vedno pokrta s čestitljivimi marogami. Kraljica živi navadno štiri do pet let. Če ne more več leči jajčec, jo usmrte, njeno truplo pa požro zvesti in udani podložniki. Mesto nje pride nova kraljica, — teh je v gnezdu vedno dovolj v rezervi — in brezkončen proces z ležanjem jajčec se prične znova.

Ženitovanje.

Delavci, vojaki, kraljica in njen soprog tvorijo pravo prebivalstvo termitskega mesta, ki je uklenjeno v železne zrkone in živi v temi svoje borno in monotono življenje. Razen teh sužtev na rastejo v gnezdu še legije mladih žuželk, ki vidijo in imajo dolge prozorne peruti. Edino te imajo v brezspolni državi spolne organe, samo te vidijo sonce, čeprav le malo časa, ko zleti njihov roj koncem tropičnega poletja iz temnega gnezda. Pred tem ženitovanjskim rojem odprejo vojaki kot na povelje izhoda na široko in roji se dvigne v ogromnih hrumečih in nemirnih oblakih kvišku in pade zopet na tla. Lubezen trača pri njih le malo trenužkov in na ostanke ženitovanjskih parov planejo že dolgo čakajoče mravlje, hrošči in celo ptiči. Včasih se udeležijo tudi človek pojedine teh hektomb. Tako prodajajo na otoku Javi pecivo iz termitov, ki sliči po okusu mandljem. Ti termitski roji so le malo preiskani in je težko razumeti, kako ostane pri življenju oni par — in v tem je bistvo teh rojev, kakor onih pri čebelah, — iz katerega nastane novo gnezdo. Tudi drugače je mnogo nevarnega pri teh žuželkah. Na primer kako more nastati iz popolnoma enakih jajčec (kake razlike med njimi ni še dosedaj dognal še noben mikroskop) tako različne živalice, kakor so delavci, vojaki, kraljica ali nimfe, ki imajo oči in krila. Kako morejo nastati v malih termitskih trupelcih tako veliki procesi, s katerimi postanejo termiti tako strašni razdiralci? Željezniške tračnice, celi parniki, elekro, vse spremene termiti v prah s tem, da na poseben način požro vsako snov. Termiti so opustošili cele dele Ceylona in Avstralije in le mrz varuje pokrajine zmernih pasov pred temi strašnimi žuželkami.

Knyard Kipling:

144

Knjiga o džungli.

Vrata koč so se odprla in v temo je pokukala ženska. V sobi je zajokal otrok in ženska je rekla: »Spi. Samo čakal je bil, ki je zbudil pse. Čez malo časa se bo zdanilo.

Mowgli se je v travi pričel tresti, kakor da bi imel mrzlico. Dobro je poznal tisti glas; da bi se pa še bolj prepričal, je narahlo zaklical: »Messna! Messna!«

»Kdo kliče?« je vprašala ženska in glas se ji je stresel.

»Ali si me že pozabila?« je dejal Mowgli; grlo mu je bilo suho, ko je govoril.

»Ako si res ti, katero ime sem ti bila dala? Povej!« Zaprla je vrata napol in roka ji je segla na prsa.

»Nathoo! Ohé Nathoo!« je odgovoril Mowgli; to ime mu je namreč dala Messna, ko je bil prišel prvič k človeškemu krdelu.

»Pridi sin moj,« je zaklicala, in Mowgli je stopil na svetlobo in pogledal Missno, ono žensko, ki je bila dobra do njega in ki jo je pred dolgim časom rešil pred človeškimi krdelom. Bila je starejša, lasje so bili sivi, ampak glas in oči se ji niso izpremenile. Kot ženska je menila, da najde Mowglia samo tam, kjer ga je bila pustila; vsa v zadregi je pogledovala mladeniča od nog do glave, ko se je dotkala roka vrat.

»Sin moj,« je zajecjala in se zgrudila na noge. »Ampak ta ni več moj sin. Mlad bog je iz gozda! Ahai!«

Ko je ostal v rdeči svetlobi oljnate svetilke, močan, velik, zal, s črnimi lisami, ki so se mu valili po plečih, z nožem, ki mu je visel okoli vratu, in z glavo, ovenčano z vencem belega jazmina, si ga v resnici lahko zamenjal s divjim bogom džungelske legende. Orok, ki je spal v zibelki, je planil pokonci in je od strahu glasno zakričal. Messna ga je mirila in tolažila, Mowgli pa je ogledoval vodne vrče, lonce za kuho, skrinjo za žito in vse druge človeške reči, ki se jih je tako dobro spominjal.

»Kaj boš jedel ali pil?« je zamrmrala Messna. »Vse to je tvoje. Tebi se moramo zahvaliti, da še živimo. Ampak ali si v resnici oni, ki sem mu rekla Nathoo, ali kak majhen bog?«

»Nathoo sem,« je odvrnil Mowgli; zelo daleč sem od svojega kraja. Viadel sem to luč in prišel semkaj. Nisem pa vedel, da si ti tukaj.«

»Potem, ko smo prišli v Kanhiwaro,« je pripovedovala Messna boječe, »so nam Angleži pomagali zoper tiste vaščane, ki so nas hoteli sežgati. Ali se spomnjaš?«

»Se, nisem še pozabil.«

»Ko pa je bila angleška sodba gotova, smo se podali v vas tistih hudobnih ljudi, a jih nismo več našli.«

»Tudi na to se spominjam,« je rekel Mowgli in nosnice so mu drhtele.

»Zaradi tega je moj mož šel služiti na polje; ker je bil močan trust, smo si časoma kupili tukaj majhno

zemljišče. Ni sicer tako dobro kakor v stari vasi, ampak midva ne potrebujeva dosti.«

»Kje pa je on — oni mož, ki je kopal po blatu tisto noč, ko ga je bilo tako strah?«

»Umrl je — leto dni je tega.«

»In ta-le?« Mowgli je pokazal na otroka.

»Je moj sin, ki je bil rojen pred dvema deževji. Ako si majhen bog, nakloni mu naklonjenost džungle, da bo tako varen pri tvojem ljudstvu, kot sva bila tisto noč midva z možem.«

Vzdignila je otroka, ko je pozabil na svoj strah in iztegnil roko, da bi se poigraval z nožem, ki je visel Mowgliju na prsih; Mowgli je skrbno odmahnil male prste v stran.

»Ako si res Nathoo, ki so ga tigri odnesli,« je rekla Messna, »ta le je potem tvoj mlajši brat. Blagoslovi ga kot starejši brat.«

Hai mai! Kaj jaz vem, kaj se pravi to, blagosloviti nisem niti majhen bog niti njegov brat in — o mati, mati, srce je tako težko v meni.« Tresel se je, ko je posadil otroka na tla.

Prav mogoče, je odvrnila Messna in se marljivo sukala med lonci. »To pride od ponočnega letanja po močvirju. Ni dvoma, da se je lotila mrzlica vse do mozga.« Mowgli se je nasmehnil ob misli, da bi mu mogla sploh kaka reč v džungli kaj žalega storiti. »Naredim ogenj, da boš pil toplo mleko. Odleži tisto jazminovo cvetje, premočno diši v tako majhnem prostoru.«

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

„GROM“ CARINSKO POSREDOVSKI IN ŠPEDI- CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod ku- lantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spelnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

Iščem elegantno sobo s separatnim ohodom in električno razsvetljavo. Plačam do 500 Din mesečno. — Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

Dobro znana **tvrdka** kupuje vaako množino ba- kovega oglja in suhih bu- kovih drv. Ponudbe: es- tella postale 541, Trieste

Najboljši šivalni stroj in kolo
je edino lo

GRITZNER IN ADLER

na dom, obrt in industrijo v vseh opravah.

Iskaten plešni stroj DUBIED

Post v vseh vrstah in zapleten.

Večletna garancija

Dotacija za popravila. Mlada črna, tudi se obraba.

Josip Petelinc
Ljubljana

Mali oglasi.

Za vaako besedilo se plača 50 par, za debelo tiskano pa Din 1.—

Proda se ceno
»Mayerjev Lexikon« 5 zvezka in »Weltall und Menschheit«. Naslov po- ve uprava lista.

Instrukcije
be prositi na upravo lista išeče visokošolec. Ponud- ba pod »Dober uspeh«.

Prodam ceno
kompletni nemško-angle- ški slovar in nekaj ang- leških knjig. Naslov pove uprava Nar. Dnevnika.

Absolvent
trgovske šole išče mesta kot skladiščnik ali kaj sličnega. Gre tudi na de- ževo h kakemu lesnemu podjetju. Nastop lahko takoj ali s 1. februarjem. Ponudbe prositi pod »Skladi- šiščnik« na upravo lista.

Pravkar je izšla knjiga **Izidor Cankar: Uvod v umevanje likovne umetnosti**

8°, 224 strani, 48 slik. — Broš, 62 Din, v platno ve- zana 70 Din.
Sežite po knjigi, ki je najlepši božični dar! Naroča se pri Narodni galeriji v Ljubljani.

Starešinstvo Jugoslovenskega sokolskega saveza obvešča vse brate in sestre, da je naš zaslužni in vzorni

brat dr. Otokar Rybař

podstarosta bivše Slovenke sokolske zveze, starosta biv- šega Sokolskega društva v Trstu in Jugoslovenskega Sókola v Parizu

umrl v Beogradu, do zadnjega diha zvesto služeč blaginji naroda in domovine.

Slava njegovemu spominu! — Zadnji mu bratski pozdrav: Zdravo!

V Ljubljani, dne 13. januarja 1927.

Stanovanje
obstoječe iz treh sob poselske sobe, kuhinje, kopalnice in drugih pri- tiklin, se odda s 1. febru- arjem 1927 v najem. — Vprašati je pri ravnatelj- stvu Vzajemne posojilni- ce, palača na Miklošičevi cesti.

DRVA - ČEBIN

Mašina 1-10. Tel. 55

Vred neizmerno bolj polti javljamo v svojem imenu in imenu vseh naših sorodnikov vs m /naicem in prijel tem pre- tužno vsi, da je nas nadse ljubljani, pridobili sn, mož, o ve, tosi, gos, od

Dr. Otokar Rybař
posoblaščen minister in poslanik

včeraj 12. ja- u- oja 1927, ob 19 uri zvečer po kratki mučni bo- tezni v 62. letu svoje starosti za vedno zatislil svoje blage oči.

Čas pog- eba bo ra- v den iz objav v listih.

Beograd, Ljubljana, Pariz, Praga, dne 13. januarja 1927.

Emilija Rybař, roj. Mahorčič Zinka Ribar, roj. Kastelic mati. soproga.

Stanka Nevenka Dr. Vladimir, Miloš, Dušan in Miran hčere. sinovi.

Rea Rybař roj. Elsb- cher, sinaha.

V Beogradu je preminul dne 12. t. m.

DR. OTOKAR RYBAŘ
nekdanji voditelj primorskih Slovencev.

Možu, ki si je stekel za naš nacionalni razvoj ob sinjem Jadranu nevenljivih zaslug,

VEČNA SLAVA!

V Ljubljani, dne 14. januarja 1927.

JUGOSLOVENSKA MATICA.

Sirite „Narodni Dnevnik“!

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. Lastna tiskovarna. TELEFON ŠT. 553

TISKARNA MERKUR
TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knji- ga, brošure, cenike, tabele, statuta, ve- bila, letake, lepake, posetnice i. t. d. TELEFON ŠT. 553